

การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

THE DEVELOPMENT OF PARTICIPATORY STUDENT SUPPORT SYSTEM BASED ON
SANGKHAHAVATTHU IV PRINCIPLES OF NETWORK CENTER 7 CHAWANG PHU
TAPI UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

¹ธัญญารัตน์ เพ็งสกุล Tanyarat Phengsakul ²ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai
³สุเวศ กลัปศรี Suwes Klubsri

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: phengsakulnarak@gmail.com

Article Received: December 27, 2025. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 24, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการวิจัยพบว่า 1)) สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ ครอบคลุมตั้งแต่การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ไปจนถึงการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเมื่อจำเป็น แต่ยังคงประสบปัญหาสำคัญหลายด้าน เช่น ภาระงานของครูที่มากจนกระทบต่อความต่อเนื่องของการดูแลรายบุคคล ข้อมูลนักเรียนที่ไม่ครบถ้วนหรืออัปเดตไม่สม่ำเสมอ ทำให้การประเมินปัญหาไม่แม่นยำ การสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองยังไม่ทั่วถึง เป็นต้น 2) แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยมีการบูรณาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ การเสียสละ (ทาน) การกล่าวคำที่สุภาพ (เปยยวัชชะ) การช่วยเหลือ (อัตถจริยา) และการมีความเสมอต้น

เสมอปลาย (สมานัตตตา) และ 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การมีส่วนร่วม, หลักสังคหวัตถุ 4, ศูนย์เครือข่ายการศึกษา

Abstract

This research article aimed to: (1) examine the current conditions of the participatory student support system implemented by Education Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 (2) study guidelines for developing a participatory student support system based on the Four Principles of Sangkahavatthu IV at Education Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 and (3) present and evaluate the proposed guidelines for developing a participatory student support system based on the Four Principles of Sangkahavatthu IV at Education Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. The study employed a qualitative research design. Data were collected through in-depth interviews with 15 stakeholders, interviews with five experts, and a focus group discussion with seven experts to evaluate the feasibility, appropriateness, and usefulness of the proposed guidelines. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research results were found as follows: 1) The current implementation of the participatory student support system of Educational Network Center 7 ChawangPhuTapi, covers all stages, including individual student understanding, student screening, student promotion and development, prevention and problem-solving, and referral to specialists when necessary. However, several significant problems remain, such as teachers' heavy workloads that affect the continuity of individual student care, incomplete or irregularly updated student data leading to inaccurate problem assessment, and insufficient communication between teachers and parents. 2) The guidelines for developing a participatory student support system based on the Four Principles of Social Harmony Sangkahavatthu IV consist of: 1) individual student understanding, 2) student screening, 3) student promotion and development, 4) prevention and problem-solving, and 5) student referral. These guidelines integrate the Four Principles of Social Harmony into the development of the participatory student support system, namely generosity (Dāna), kind and polite speech (Piyavācā), helpful action (Atthacariyā), and consistency and impartiality (Samānattatā). 3) The results of the presentation and evaluation of the proposed guidelines for developing the participatory student support system based on the Four Principles of Social Harmony for Educational Network Center 7 ChawangPhuTapi, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service

Area 2, as assessed by experts, indicated that the guidelines are feasible, appropriate, and beneficial.

Keywords: Student Support System, Participatory, Sangkahavatthu IV, Educational Network Center

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ความสำเร็จของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน การจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย ครูจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิค วิธีการ และกระบวนการที่หลากหลายอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก การเปิดโอกาสให้ ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ (สมบัติ นามบุรี, 2562)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการดำเนินงาน 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน เพราะฉะนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิดและได้ข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยการดำเนินงานต้องได้รับความช่วยเหลือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู พ่อแม่และผู้ปกครองมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะต้องเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอยู่เสมอ เนื่องจากทุกปัญหาของนักเรียนล้วนก็มีสาเหตุและไม่ได้เกิดขึ้นในทันที แต่เป็นการสั่งสมปัญหาและประสบการณ์ที่มีผลในเชิงลบ ด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำหากนักเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือในเบื้องต้น ปัญหาต่างๆ ก็จะลุกลามมากขึ้นยากต่อการแก้ไขได้ในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 (อง.จตุกก. (ไทย) 21/12/42) ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ทาน คือ การเสียสละ 2) เปยยวัชชะ คือ การกล่าวคำที่สุภาพ 3) อตถจริยา คือ การช่วยเหลือ และ 4) สมานัตตตา คือ การมีความเสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้มีความสุขในชีวิตประจำวัน ช่วยสร้างให้เกิดไมตรีระหว่างกันและสนับสนุนให้เกิดความรักใคร่ เกิดขึ้นแก่บุคคลและชุมชนได้เป็นอย่างดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้กำหนดนโยบายด้านโอกาส การศึกษา จุดเน้นที่ 3 การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และป้องกันนักเรียนหลุดออกจากระบบ การศึกษา โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี

ความสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายด้านโอกาสของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สถานศึกษาภายในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จึงได้เห็นถึงความสำคัญและนำเอาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการในสถานศึกษา เช่น กิจกรรมรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและคัดกรองกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมทุนการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน พัฒนานักเรียนตามศักยภาพและมีคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระเบียบเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาการวิจัยใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงาน สัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ซึ่งมีผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 4 คน ผู้ปกครองในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ตอบแบบประเมิน จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนอกศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาปี จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทจำนวน 1 รูป/คน

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนอกศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทจำนวน 1 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เก็บรวบรวมแบบประเมินเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตาม หลักสังคหวัตถุ 4 วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมี ส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 วิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม มาจัดทำเป็นแนวทาง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่าย การศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูเก็บข้อมูลพื้นฐาน ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน สังเกตพฤติกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน และบันทึกลงกระเบียนสะสม เพื่อเข้าใจสภาพแวดล้อมและปัญหาของนักเรียน 2) การคัดกรองนักเรียน ใช้ข้อมูลรายบุคคลด้านการเรียน พฤติกรรม และสภาพครอบครัวมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อวางแผนการดูแลได้ตรงตามความต้องการ 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน สถานศึกษาแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อนำไปสู่ การออกแบบกิจกรรมโฮมรูม แนว และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน สถานศึกษามีการติดตามพฤติกรรมอย่าง ใกล้ชิด จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ให้คำปรึกษารายบุคคล และประสานผู้ปกครองเพื่อดูแลนักเรียนร่วมกัน 5) การส่งต่อนักเรียน โดยครูติดตามพฤติกรรมและผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพบปัญหาที่เกินขอบเขต การช่วยเหลือ จะประสานผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อร่วมพิจารณาการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก เช่น นักจิตวิทยา เป็นต้น

1.2 สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) การร่วมคิด สถานศึกษามีการร่วมคิดระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยครูแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพฤติกรรม ผลการเรียน และ ปัญหาของนักเรียนผ่านการประชุม การสื่อสารช่องทางออนไลน์และการเตรียมข้อมูลก่อนการเยี่ยมบ้าน 2) การร่วมตัดสินใจ สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพฤติกรรม ผลการเรียน และปัญหาของ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ทุกฝ่ายเห็นภาพรวมปัญหาอย่างชัดเจนและร่วมกันกำหนดมาตรการช่วยเหลือที่ เหมาะสม 3) การร่วมปฏิบัติ โดยครูสังเกต รวบรวมข้อมูล และติดตามพัฒนาการของนักเรียน ขณะที่ ผู้ปกครองให้ข้อมูลพื้นฐานและร่วมดำเนินการตามมาตรการตามแนวทางของสถานศึกษา 4) การร่วมประเมินผล สถานศึกษาดำเนินการประเมินนักเรียน โดยครูใช้ข้อมูลจากการสังเกต ผลการเรียน พฤติกรรม และวิเคราะห์ ในที่ประชุมร่วมกัน ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เน้นการปฏิบัติอย่างเสมอภาค โดยทุกฝ่ายร่วมกันให้ข้อมูลสนับสนุน เริ่มจากการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนระหว่างครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันทำความเข้าใจนักเรียนอย่างลึกซึ้งและสร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลกัน จากนั้นมีการรวบรวมข้อมูลรายบุคคลผ่านแบบบันทึก แบบคัดกรอง การสนทนา และการสัมภาษณ์ โดยทุกฝ่ายให้ความร่วมมือด้วยความเอื้อเฟื้อและเสียสละเวลา ต่อมา มีการเยี่ยมบ้านเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมจริงของนักเรียน สร้างความไว้วางใจด้วยการพูดจาอ่อนโยนและปฏิบัติด้วยความเมตตา พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองสะท้อนปัญหา ความคิด และความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมา ส่งผลให้การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน สร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยร่วมประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางคัดกรองด้านพฤติกรรม การเรียน สุขภาพจิต สังคม และครอบครัว ใช้เครื่องมือคัดกรองที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม เช่น แบบรายบุคคล แบบ SDQ และแบบคัดกรองเฉพาะด้าน เป็นต้น จากนั้นจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มพิเศษ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสม เช่น แผนรายบุคคล การให้คำปรึกษา เป็นต้น การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ทุกฝ่ายร่วมวิเคราะห์ผลด้วยเจตนาดี ไร้อคติ พร้อมติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปปรับแผนช่วยเหลือให้เหมาะสม โดยครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวนำเสนอผลในที่ประชุม เพื่อพิจารณาแนวทางช่วยเหลือ ระยะยาวอย่างโปร่งใสและเท่าเทียม ทำให้การคัดกรองมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนรายบุคคลอย่างแท้จริง

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยทุกฝ่ายร่วมกันเกื้อกูลและสนับสนุนอย่างจริงจัง กลุ่มปกติได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และภาวะผู้นำ ผ่านกิจกรรมจิตอาสาและเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มเสี่ยงได้รับการเสริมทักษะชีวิตและการจัดการอารมณ์ กลุ่มมีปัญหาได้รับการดูแลและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ส่วนกลุ่มพิเศษได้รับการดูแลรายบุคคลและโอกาสพัฒนาความสามารถเฉพาะด้าน ใช้ถ้อยคำสุภาพ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมจริง เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ พร้อมติดตามผลร่วมกับครูแนะแนวและผู้ปกครอง และสรุปผลเพื่อปรับปรุงแผนในปีต่อไป ส่งเสริมให้นักเรียนทุกกลุ่มเติบโตอย่างสมดุลและได้รับการดูแลตามความต้องการอย่างแท้จริง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน วิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกผ่านการประชุมร่วมของครูประจำชั้น ครูแนะแนว และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม แสดงความมีเมตตา เอื้อเฟื้อ และให้กำลังใจ เพื่อให้ นักเรียนรู้สึกได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียม จากนั้นจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เช่น โฮมรูม การอบรมทักษะชีวิต เป็นต้น พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค ควบคู่กับการให้คำปรึกษาเชิงลึกแก่กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา การจัดทำแผนฟื้นฟูรายบุคคล และการติดตามผลอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามาติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสม

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ประชุมร่วมระหว่างครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการส่งต่ออย่างเป็นขั้นตอน โดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้ประสานหลัก ครูแนะแนวให้คำปรึกษา ทุกฝ่ายร่วมแบ่งปันข้อมูล ดูแลนักเรียนด้วยความเมตตาและสุภาพเพื่อสร้างความไว้วางใจ กรณีต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ สถานศึกษาจัดทำหนังสือและประสานหน่วยงาน

ภายนอกพร้อมข้อมูลครบถ้วน มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานกลับอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการช่วยเหลือนักเรียนและการประสานงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนมีความชัดเจนและเป็นระบบ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยา สมานัตตตา เป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผ่านการให้ความช่วยเหลือ สื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ มีเมตตา และปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเสมอภาค ส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนานักเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่าแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการดำเนินงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ครูเข้าใจข้อมูลด้านการเรียน พฤติกรรม อารมณ์ และพื้นฐานครอบครัว 2) การคัดกรองนักเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลและจัดกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อระบุนักเรียนที่ต้องการการดูแลเฉพาะ 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียน ผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกลุ่ม 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กเรียน โดยครู ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษา ร่วมกันติดตามและกำหนดแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสม และ 5) การส่งต่อนักเรียนเมื่อพบปัญหาเกินขอบเขตของสถานศึกษา จะประสานหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจนและได้รับการขับเคลื่อนโดยครูที่ปรึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา มีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน ใช้กระบวนการคัดกรองที่มีมาตรฐาน และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กเรียน และการส่งต่อนักเรียนที่ดำเนินงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ ศรีพล (2567) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสีโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการดูแลช่วยเหลือ

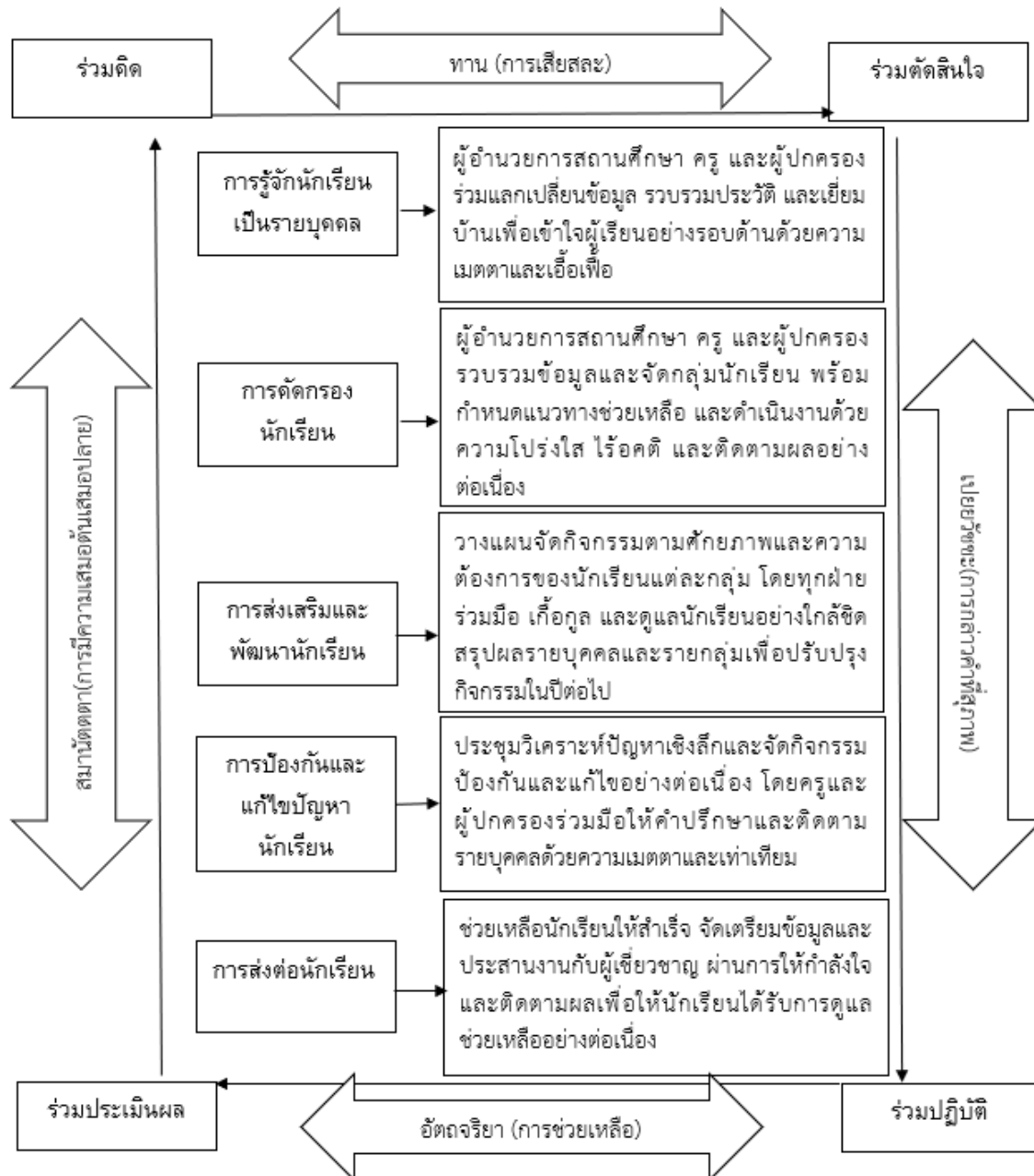
นักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี มีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผ่านการเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียน และการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มพิเศษ เพื่อการดูแลที่เหมาะสมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียน ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการบริการคำปรึกษา และการส่งต่อนักเรียน ที่มีปัญหาซับซ้อนให้ได้รับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยทุกฝ่ายทั้งครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษาประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานด้านการเรียน พฤติกรรม สุขภาพ และสภาพครอบครัว เพื่อทำความเข้าใจนักเรียนอย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งร่วมกันรวบรวมข้อมูลผ่านแบบบันทึก แบบคัดกรอง การสนทนา การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้าน เพื่อให้เห็นสภาพจริงของนักเรียน สร้างความไว้วางใจผ่านคำพูดสุภาพและการปฏิบัติด้วยความเสมอภาค จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อนำไปสู่กระบวนการคัดกรองนักเรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ โดยใช้แบบคัดกรองที่เหมาะสม เช่น แบบรายบุคคล แบบ SDQ หรือแบบประเมินความต้องการจำเป็นพิเศษ พร้อมร่วมวางแผนช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมโดยใช้ข้อมูลจริงเป็นฐาน ตั้งแต่การจัดทำแผนรายบุคคล การให้คำปรึกษา การสนับสนุนสภาพแวดล้อมที่บ้าน ไปจนถึงการติดตามผลร่วมกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง และการนำเสนอผลคัดกรองในที่ประชุมครูเพื่อกำหนดแนวทางช่วยเหลือระยะยาว ขณะเดียวกันด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเรียนมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มปกติได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กลุ่มเสี่ยงได้รับทักษะชีวิตและการคิดเชิงบวก กลุ่มมีปัญหาได้รับการให้คำปรึกษาและดูแลรายกรณีอย่างใกล้ชิด ส่วนกลุ่มพิเศษได้รับโอกาสขยายศักยภาพเฉพาะด้านผ่านกิจกรรมวิชาการ การแข่งขัน หรือแฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น โดยทุกฝ่ายให้กำลังใจ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมจริง ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นมิตร เกื้อกูล และสร้างแรงบันดาลใจ สุดท้ายมีการติดตามและสรุปผลเป็นรายภาคเรียนเพื่อใช้วางแผนปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความเข้าใจนักเรียนเชิงลึก และการกำหนดมาตรการช่วยเหลือที่ตรงตามปัญหาและความต้องการรายบุคคล สังคหวัตถุ 4 ยังช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เกื้อกูล และไว้วางใจ ส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความศรัทธาและความรับผิดชอบ ทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนจึงมีความสมบูรณ์ ต่อเนื่อง และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมยุดา สุดจำ (2565) ที่พบว่า การบูรณาการระบบดูแลช่วยเหลือเด็กเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบอย่างชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพโดยมีการดำเนินงานตามกิจกรรมในการช่วยเหลือเด็กเรียน ได้แก่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ

เสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีส่วนร่วมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในการดำเนินชีวิต และการส่งต่อนักเรียนเมื่อได้ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษา 7 ฉวางภูตปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยกระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลช่วยให้ครู ผู้ปกครอง และผู้อำนวยการสถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกด้านพฤติกรรม สภาพครอบครัว และความต้องการเฉพาะของนักเรียนได้อย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการคัดกรองที่มีความถูกต้อง ส่งผลให้การจัดกลุ่มนักเรียนทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษเป็นไปอย่างชัดเจน นำไปสู่การกำหนดมาตรการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนอย่างแท้จริง กระบวนการร่วมคิดและร่วมปฏิบัติระหว่างครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่งเสริมความเอื้อเพื่อเกื้อกูลและความรับผิดชอบร่วมในการดูแลนักเรียน ขณะเดียวกันการร่วมประเมินผลอย่างต่อเนื่องทำให้การดำเนินงานมีการตรวจสอบและปรับปรุงอยู่เสมอ ส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความยืดหยุ่น ทันต่อสถานการณ์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งเน้นความมีน้ำใจ เสียสละ และการประสานความร่วมมือ ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการดูแลนักเรียน ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นำไปสู่การสร้างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างรอบด้านมากขึ้น และมีการประเมินแล้วผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรนภา คำหนองหว้า (2562) ที่พบว่า กระบวนการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยวงจร PDCA การประสานงานและการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของเทียนชัย เจริญสุข (2566) ที่พบว่า การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน และนักเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน และความเป็นประโยชน์ของวิธีการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนปราสาท อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปองค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตปิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สรุปเป็นภาพดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้
  - 1.1 ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาศรี ควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศูนย์เครือข่ายให้มีความต่อเนื่อง และกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
  - 1.2 สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาศรี ควรนำผลการวิจัยไปปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน
  - 1.3 สถานศึกษาอื่น ๆ สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประยุกต์แนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียน การสร้างสัมพันธภาพเชิงสร้างสรรค์ระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เป็นต้น ให้มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนในบริบทที่หลากหลาย
  - 2.2 ควรมีการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ระหว่างสถานศึกษาต่างขนาด เพื่อให้เข้าใจความเหมาะสมของวิธีดำเนินงานในแต่ละบริบท
  - 2.3 ควรมีการติดตามผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 7 ฉวางภูตาศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. รายงานการค้นคว้าวิจัยอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาศ ศรีพล. (2567). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เทียนชัย เจริญสุข. (2566). การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- เนตรนภา คำหนองหว่า. (2562). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครเขต 3. วารสารวิถีสังคมมนุษย์, 5(2), 42.
- เปรมยุตา สุดจำ. (2565). การบูรณาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมตามหลักสังคหวัตถุ 4. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 4(1), 10-17.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 183.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.